

21/2002. (III. 20.) FVM rendelet

a szarvasmarhák enzootikus leukózisától való mentesítés szabályairól

Az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 45. §-ának 11. pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § (1) A szarvasmarha enzootikus leukózisa (a továbbiakban: EBL) a felnőtt egyedek hosszú lappangási idejű, lassan kifejlődő betegsége, melyet a bovin leukózis retrovírus (BLV) okoz.

(2) Az EBL elleni mentesítés minden szarvasmarhaállományban kötelező.

(3)¹ A mentesítést az illetékes megyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatósága (a továbbiakban: élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság) irányítja és felügyeli.

Általános előírások

2. § (1)² Az EBL elleni kötelező védekezésben való részvételre minden szarvasmarhát tenyésztő, tartó mezőgazdasági egységnek (a továbbiakban: üzem) e rendelet hatálybalépésétől számított harminc napon belül, írásban kell az illetékes járási állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző hivatal vezetőjénél (a továbbiakban: járási főállatorvos) bejelentkezni.

(2) A járványvédelmi intézkedések sikere érdekében kötelező az állatok egyedi megjelölése az egyes állatfajok egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszere (a továbbiakban: ENAR) szerint, és pontos nyilvántartás vezetése. E nyilvántartás képezi a mentesítési folyamatok regisztrálásának alapját.

3. § (1)³ A járási főállatorvos az üzemeket EBL mentesítés szempontjából nyilvántartásba veszi és az érintett szarvasmarha-állományokat minősíti; ehhez a *mellékletben* szereplő igazolást állítja ki. A minősítés lehet

a) EBL-lel fertőzött,

b) EBL-től mentes

állomány.

(2) EBL-lel fertőzött az az állomány, amelyben

a) a betegséget a tájékoztató vizsgálatot megelőző két éven belül megállapították, vagy

b) a tájékoztató vizsgálatok során szeropozitív egyede(ke)t találtak.

Fertőzöttnek kell tekinteni azt az állományt is, amelyet még nem vizsgáltak, illetve nem minősítettek.

(3) EBL-től mentes az az állomány,

a) amelyben a betegséget klinikailag, kórbonctanilag vagy laboratóriumi diagnosztikai vizsgálatok során, a tájékoztató vizsgálatot megelőző két évben nem állapították meg,

b) amelynek valamennyi huszonnégy hónaposnál idősebb egyedét két alkalommal, nem kevesebb, mint négy és nem több, mint tizenkét hónap időközzel, szerológiai megvizsgálták, és a vizsgálatok negatív eredménnyel zárultak,

c) amelybe az első, negatív eredményű vérvizsgálatot követően kizárólag BLV-től mentes állományból származó egyedeket állítottak be,

d) amelyben termékenyítésre kizárólag EBL mentes bikát, ilyen bikától származó spermát vagy embrió beültetésre EBL mentes állományból, EBL negatív szülőktől származó embriót alkalmaztak.

(4) EBL-től mentes az a régió, amelyben

a) az állományok legalább 99,8%-át EBL-től mentesnek minősítették; vagy

b) az elmúlt legalább három évben az EBL nem került megállapításra, és

ba) minden daganatos megbetegedést, ahol fennállt a veszélye, hogy azt EBL okozta kivizsgáltak,

bb) a régió minden huszonnégy hónaposnál idősebb szarvasmarháját huszonnégy hónapon belül legalább egyszer,

bc) a régióban az állományok szűrőpróbaszerűen kiválasztott legalább tíz százalékában, minden huszonnégy hónaposnál idősebb szarvasmarhát huszonnégy hónapon belül két alkalommal – nem kevesebb, mint négy és nem több, mint tizenkét hónap időközzel – legalább kétszer megvizsgáltak, és a vizsgálatok negatív eredményre vezettek; vagy

c) egy másik, legalább 99%-os biztonsággal működő módszerrel megállapították, hogy az állományoknak csak kevesebb mint 0,2%-a fertőzött.

4. § (1) A korábban még mentesítés alá nem vont állományokban tájékoztató vizsgálatokat kell végezni.

(2) A tájékoztató vizsgálat a mentesítés kezdete előtt, a fertőzöttség mértékének felderítésére irányuló szerológiai vizsgálat, amelyet az állomány valamennyi (ENAR szerint egyedileg megjelölt), fél évesnél idősebb egyedén el kell végezni. Tejelő állományban a vérminta tejmintával helyettesíthető.

(3) A vizsgálatok során pozitívan reagáló egyedeket életük végéig vírushordozónak kell tekinteni. Ezeket az állományból ki kell emelni és elkülönítetten kell tartani, az elkülönítés helyéről csak vágóhídra szállíthatók. A vágásra történő értékesítés során keletkező értékcsökkenés esetén állami kártalanítás jár.

(4) Az elkülönített egyedeket nem szabad közös legelőre hajtani, közöttük termékenyítési tilalmat kell elrendelni, és a termelési ciklusuk végén kártalanítás mellett le kell vágatni.

5. § (1)⁴ A tájékoztató vizsgálatok alapján az üzem ellátó állatorvosa köteles az állományra mentesítési tervet kidolgozni, amelynek elkészüléséért az üzem tulajdonosa felelős. A mentesítési

tervet az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság hagyja jóvá. A mentesítési tervnek tartalmaznia kell:

a) mentesítendő állomány szerkezetének pontos meghatározását;

b) a mentesítés módszerét;

c) a visszafertőződés megakadályozása és az utánpótlás fertőzéstől mentes felnevelése érdekében tervezett intézkedéseket:

ca) a szeropozitív egyedek elkülönített elhelyezéséről, tartásáról és levágásáról,

cb) az állományon belüli állatmozgatások szabályozásáról,

cc) a legeltetési rend kialakításáról;

d) a karanténoszási lehetőséget;

e) a fertőzési nyomás csökkentése érdekében elrendelt:

ea) hatékony tisztítási és fertőtlenítési munkát,

eb) a szeropozitív tehenek megszületett borjainak vizsgálatát (a colostralis immunitással rendelkező, illetve az immuntoleráns borjakban a BLV vírus kimutatása),

ec) a rendszeres rágcshaló- és rovarirtás módját.

(2)⁵ A mentesítési tervben előírtak betartását a járási főállatorvos felügyeli. A mentesítéshez vagy a mentesség fenntartásához előírt vér-, illetve tejminták vételének időpontját a járási főállatorvosnak előzetesen be kell jelenteni. A minták vételét állami állategészségügyi feladatokkal megbízott állatorvos végzi.

(3)⁶ A mentesítéssel kapcsolatos diagnosztikai vizsgálatokat a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal végzi. A vizsgálatok időpontját a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatallal előzetesen egyeztetni kell.

(4) A hatósági mintavételek és a diagnosztikai vizsgálatok díjkötelesek, melyekről külön jogszabály rendelkezik.

A mentesítés módjai

6. § A mentesítés módját a mentesítés alá vont állományban elvégzett tájékozódó vizsgálatok eredménye és az állomány nagysága alapján kell megválasztani. Az EBL-től való mentesítés történhet:

a) *szelekciós eljárással* (azokban az állományokban, ahol a fertőzöttség aránya 50% alatt van):

aa) az ötvennél kevesebb tehenet tartó üzemekben a pozitív egyedeket el kell különíteni, és haladéktalanul le kell vágatni. Amennyiben a pozitív, vemhes tehenek elkülönítése megnyugtatóan megoldható, levágásukkal a leellésig várni lehet,

ab) az ötvennél több tehenet tartó üzemekben a pozitív egyedeket a többi szarvasmarhától haladéktalanul, megbízható módon el kell különíteni, és azokat legkésőbb termelésük megszűnésekor vágóhídon le kell vágatni,

ac) az elkülönítetten tartott pozitív állatokat fedeztetni, illetve termékenyíteni tilos,

ad) a pozitív egyedek eltávolítása után az állományokat zárt állományként kell kezelni, onnan szarvasmarhát csak levágásra szabad elszállítani, oda betelepíteni csak már mentesnek minősített állományból származó szarvasmarhát szabad,

ae) az ilyen zárt állományokban minden hat hónapnál idősebb egyedre kiterjedően addig kell négy hónapos időközönként a vérvizsgálatokat folytatni, amíg azok két egymást követő esetben az összes egyedre vonatkozóan negatív eredménnyel zárultak;

b) mentesítés *generációváltással* (olyan állományokban, ahol a fertőzöttség mértéke több mint 50%):

ba) a generációváltásos mentesítés során a tájékoztató szerológiai vizsgálatok után további vizsgálatokat a felnőtt állatokban nem kell végezni,

bb) a fertőzött állományt zárt állományként kell kezelni, az más szarvasmarhákkal nem érintkezhet,

bc) a születendő borjakat a colostrum kiszopása után, legkésőbb háromnapos korban el kell különíteni; az elkülönítésnek külön telepen, de minimálisan más istállóban kell megtörténnie, hogy fertőzött állatokkal se közvetlenül, se közvetve ne érintkezhessenek; az így elkülönített borjakat izoláltan, tejpótló szerekkel, hőkezelt vagy mentes állományból származó tejjel kell felnevelni,

bd) az így felnevelt borjakat négy és hat hónapos koruk között szerológiai módon meg kell vizsgálni, a szeropozitív egyedeket az állományból haladéktalanul el kell távolítani, és azokat le kell vágatni; a szerológiai vizsgálatokat a borjak tenyésztésbe vételéig hat hónaponként ismételni kell,

be) a fertőzött állományban született és elkülönítetten felnevelt, négy és hat hónapos koruk között szeronegativnak talált borjakat a vírus kimutatását célzó vizsgálatnak is alá kell vetni az immuntoleráns egyedek kiszűrése érdekében,

bf) az így felnevelt állatokból kialakított állományokban a szerológiai vizsgálatokat négyhavonta, valamennyi hat hónaposnál idősebb szarvasmarhán mindaddig kell folytatni, amíg a két egymást követő vizsgálat valamennyi hat hónap feletti állat esetében negatív eredményt nem ad; mindaddig az állományból állatokat eltávolítani csak vágás céljára szabad, új egyedeket betelepíteni pedig csak mentes állományból lehet;

c) az *állománycserével* történő mentesítés során a fertőzött állomány felszámolását (legkésőbb a termelés befejezése után vágóhídon történő értékesítését) követően alapos takarítást, szigorított módon történő fertőtlenítést, rovar- és rágcsálóirtást kell végezni. Ez után lehet a telepet leukózistól mentes állománnyal vagy ilyen állományokból származó egyedekkel benépesíteni. Ezen állományok minden hat hónapnál idősebb egyedét két éven keresztül félévenként kell szerológiai vizsgálatnak alávetni, amennyiben ezek a vizsgálatok negatív eredménnyel zárultak, át lehet térni az állomány huszonnégy hónapnál idősebb egyedeinek háromévenkénti vizsgálatára.

Mentes állományok

7. § (1) A három éven belül EBL-től mentesnek minősített állományok minősítése a következő vizsgálatig érvényben marad.

(2) Az EBL-től mentes állományokba csak mentes minősítésű állományokból szabad egyedeket beállítani.

(3) Az EBL fertőzés esetleges állományon belüli terjedésének megakadályozására, az állategészségügyi és tenyésztéstechnológiai beavatkozások során a sterilitás szigorú betartására figyelmet kell fordítani (bőrfertőtlenítés, egyszerhasználatos eszközök, ezek híján a használt eszközök gondos fertőtlenítése – vérvételi tűk, szülészeti eszközök, krotáliázó fogó stb.).

A mentesség fenntartása

8. § (1) Egy állomány mentes minősítésének megtartása érdekében annak minden, a vérvétel időpontjában huszonnégy hónaposnál idősebb egyedét háromévente EBL-re irányuló szerológiai vizsgálatnak kell alávetni, és annak negatív eredménnyel kell zárulnia.

(2) Az állománynak meg kell felelni a 3. § (3) bekezdésének *c)* és *d)* pontjában foglaltaknak.

9. § (1) Mesterséges termékenyítő állomásokon csak BLV fertőzéstől mentes, EBL szeronegatív bikák tartózkodhatnak.

(2) A tenyészbika utánpótlásra kiválogatott, EBL mentes állományból származó, elkülönítetten felnevelt bikaborjakat kétszer, négy és hat hónapos korukban elvégzett szerológiai vizsgálat alapján kell minősíteni. A negatív egyedeket BLV fertőzöttség kiszűrésére (esetleges immuntoleráns borjak) vírus izolációs módszerrel is meg kell vizsgálni.

(3)⁷ A mesterséges termékenyítő állomásokon a bikákat évente legalább egyszer EBL-re irányuló szerológiai vizsgálatnak kell alávetni, az esetleges pozitív egyedeket azonnal vágóhídra kell szállítani.

A mentesség felfüggesztése és visszaállítása

10. § (1) A szarvasmarha-állomány mentességét fel kell függeszteni, ha

a) az EBL bármely formában az állományban megjelenik,

b) az állományba olyan egyed kerül be, amely nem EBL-től igazoltan mentes állományból származik,

c) az állomány minden huszonnégy hónapsnál idősebb egyedén, a mentesség nyilvánítást követően három éven belül elvégzett szerológiai vizsgálat során pozitív egyedeket találtak,

d) az előírt ellenőrző vizsgálatokat nem a rendeletben meghatározott rendszerességgel, illetve egyáltalán nem végezték el.

(2) A mentes minősítéstől megfosztott állomány ismételten mentesnek minősíthető, ha

a) a pozitív reakciót mutató egyedeket és azoknak az utolsó szerológiai vizsgálat után született utódait az állományból eltávolították (az utódok közül azok, amelyeket születésük után

bizonyíthatóan azonnal elválasztottak anyjuktól és szeronegatívnak, valamint vírusizolációs módszerrel vizsgálva BLV mentesnek bizonyultak, az állományba visszahelyezhetők),

b) az állomány fennmaradó részének huszonnégyszáz hónaposnál idősebb egyedeinél a 3. § (3) bekezdésének b) pontja szerinti, nem kevesebb, mint négy hónappal a pozitív egyedek eltávolítása után végzett szerológiai vizsgálat negatív eredménnyel zárult.

(3) Járványügyi vizsgálatot kell elrendelni minden olyan állományban, amely a járvány terjesztése szempontjából kapcsolatba került a mentesség alól felfüggesztett állománnyal, annak utolsó negatív eredményű vizsgálata óta.

Tájékoztatási, adatszolgáltatási kötelezettség

11. §⁸ A mentesítés helyzetéről az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóság félévente köteles jelentést küldeni a Vidékfejlesztési Minisztériumnak.

Záró rendelkezések

12. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, egyidejűleg a 41/1997. (V. 28.) FM rendelet 1. számú mellékleteként kiadott Állategészségügyi Szabályzat 577–587. §-a és az azt megelőző „A szarvasmarhák enzootikus leukózisa” cím hatályát veszti.

(2) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgy körében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban szabályozási körében az Európai Közösségek következő jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz:

a) a Tanács 64/432/EGK irányelve a szarvasmarhafélék és a sertések Közösségen belüli kereskedelmét érintő állategészségügyi kérdésekről,

b) a Tanács 77/391/EGK irányelve a szarvasmarha brucellózis, tuberculosis és leukózis leküzdéséhez szükséges intézkedésekről,

c) a Tanács 98/46/EGK irányelve a szarvasmarhafélék és a sertések Közösségen belüli kereskedelmét érintő állategészségügyi kérdésekről szóló 64/432/EGK irányelv A, B (I. fejezete) és F mellékletének módosításáról.

Melléklet a 21/2002. (III. 20.) FVM rendelethez⁹

.....

..... Járási Állategészségügyi és Élelmiszer-ellenőrző Hivatala

Cím:

EBL mentesség igazolása

Igazolom, hogy a 21/2002. (III. 20.) FVM rendeletben előírt módon a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatalban 20..... év hó napján vett vérmintákból elvégzett hivatalos vizsgálatok alapján a

név: cím: tulajdonát képező, tartási helyen lévő szarvasmarha-állomány

EBL mentes.

EBL-lel fertőzött.

A telep ENAR kódja:

Kelt:

.....

kerületi főállatorvos

¹ Az 1. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 15. § a) pontja szerint módosított szöveg.

² A 2. § (1) bekezdése a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 8. § a) pontja szerint módosított szöveg.

³ A 3. § (1) bekezdés nyitó szövegrésze a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 8. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁴ Az 5. § (1) bekezdés nyitó szövegrésze a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 15. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁵ Az 5. § (2) bekezdése a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 8. § b) pontja szerint módosított szöveg.

⁶ Az 5. § (3) bekezdése a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 15. § c)–d) pontja, a 19/2014. (III. 12.) VM rendelet 6. §-a szerint módosított szöveg.

⁷ A 9. § (3) bekezdése a 114/2012. (XI. 13.) VM rendelet 14. §-ával megállapított szöveg.

⁸ A 11. § a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 15. § b) és e) pontja szerint módosított szöveg.

⁹ A melléklet a 151/2012. (XII. 29.) VM rendelet 8. § c) pontja, a 70/2013. (VII. 31.) VM rendelet 15. § f) pontja szerint módosított szöveg.